

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudců Milana Podhrázkého a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **Dřevo Trust - prodej, a.s.**, se sídlem Jaromírova 80/51, Praha 2, zast. JUDr. Ondřejem Moravcem, Ph.D., advokátem se sídlem Sokolovská 5/49, Praha 8, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 6. 2023, čj. 19619/23/5200-11434-713082, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2023, čj. 11 Af 14/2023-80,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2023, čj. 11 Af 14/2023-80, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Nejvyšší správní soud se v tomto rozsudku zabýval tím, zda žalobkyně (dále „stěžovatelka“) prokázala existenci dluhopisů k datu jejich emise a zda je napadený rozsudek Městského soudu v Praze přezkoumatelný.

[2] Finanční úřad pro hlavní město Prahu (dále „správce daně“) třemi dodatečnými platebními výměry ze dne 16. 7. 2021 doměřil stěžovatelce daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2017, 2018 a 2019 celkem ve výši 5 431 150 Kč a uložil jí povinnost uhradit penále celkem ve výši 1 086 230 Kč. Neprokázala totiž, že úroky z dluhopisů emitovaných v roce 2012 sloužily k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů podle § 24 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném pro dotčená zdaňovací období (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Proti těmto rozhodnutím

podala stěžovatelka odvolání, která žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a napadená rozhodnutí potvrdil.

[3] Stěžovatelka následně podala proti rozhodnutí žalovaného u městského soudu žalobu, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl.

[4] Městský soud uvedl, že rozhodnutí žalovaného je přezkoumatelné. Výpověď manželů Škrkoňových je nevěrohodná. Jako držitelé dluhopisů byli ovlivněni hrozbou ztráty nezdaněného úrokového příjmu. Mgr. Příbil vypověděl, že dluhopisy neviděl. Nebyl schopen potvrdit existenci recipročních dluhopisů společnosti Josef Škrkoň - Techplast, a.s. (dále „Techplast“). Tvrzení o podpisu 50 000 ks dluhopisů v období od 24. 12. do 27. 12. 2012 třemi členy představenstva je nevěrohodné. Kamil Halata měl učinit 2 500 podpisů za hodinu (tj. 41 podpisů za minutu). Notářský zápis ze dne 31. 7. 2018 sice potvrzuje schopnost podepsat 1 000 ks dluhopisů za 21,5 minuty, avšak je rozdíl podepsat 1 000 či 20 000 ks dluhopisů. Při podepisování kolem dvou hodin denně během čtyř dnů se může z důvodu únavy a ztráty koncentrace doba podepisování prodloužit. Notářský zápis neosvědčuje kvalitu podpisů, a zda podpisy na dluhopisech byly srovnatelné s podpisy na běžných písemnostech. Tím se podrobně zabýval správce daně. Stěžovatelka prokazovala existenci listinných dluhopisů skrze nepřímé důkazy. Jejich důkazní síla je však minimální. Dne 25. 12. 2015 došlo u 80 % dluhopisů k převodu vlastnických práv mezi upisovateli. Následně 4. 7. 2017 byla provedena výměna listinných dluhopisů za hromadné listiny a mělo dojít k jejich skartaci. Dne 19. 9. 2017 byla u stěžovatelky zahájena daňová kontrola za zdaňovací období roku 2014 až 2016. Stěžovatelka tak fakticky znemožnila provedení kontroly náležitostí dluhopisů. To vzhledem k okolnostem věci vzbuzuje pochybnosti. Její jednání bylo účelové. Neprokázala proto existenci dluhopisů ke dni 28. 12. 2012. Notářský zápis sice podporuje tvrzení stěžovatelky, že Kamil Halata během čtyř dnů podepsal 20 000 ks dluhopisů. Neprokazuje však faktickou existenci platných dluhopisů.

[5] Změna místa úpisu a předání dluhopisů nezasahuje do postavení či zájmů jejich vlastníků. Emisní podmínky proto bylo možné změnit podle § 10 odst. 2 písm. b) zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „zákon o dluhopisech“). Správní orgány tak dospěly k dílčímu nesprávnému závěru. Ten však nemá vliv na zákonnost rozhodnutí. Dluhopis je obligační cenný papír, jehož hospodářskou podstatou je úvěrový vztah mezi nabyvatelem dluhopisu a jeho emitentem (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2023, sp. zn. 27 ICdo 30/2022). Právní úprava úvěrových vztahů byla v době vydání dluhopisů obsažena v řadě zákonů. Při převzetí úvěrů jednají podle stanov stěžovatelky společně vždy dva členové představenstva. Vydání dluhopisů v hodnotě 100 000 000 Kč představuje značný závazek. Bylo by proto nelogické, aby stačil pouze podpis jednoho člena představenstva, jestliže v obdobné situaci stanovy vyžadují společné jednání dvou členů. Nadto hromadné listiny již byly podepsány dvěma členy představenstva. Tvrzení stěžovatelky, že jednala nad rámec zákona, je nevěrohodné. Dluhopisy proto měly být podepsány dvěma členy představenstva, neboť je lze podřadit pod úvěr.

[6] Při emisi dluhopisů došlo k cílenému řetězení finančních investic do dluhopisů více subjektů (stěžovatelka – Techplast – BIOELEKTRÁRNA Dětrichov, s.r.o.). Tento závěr

pokračování

správních orgánů stěžovatelka nezpochybnila. V daňovém řízení měnila svá tvrzení o využití finančních prostředků získaných emisí. Nejprve tvrdila, že byly použity na výplatu dividend. Následně tvrdila, že byly použity jako disponibilní prostředky na běžný provoz. Nakonec tvrdila, že měly být použity na investici, na které se měla podílet se společností Techplast (projekt výroby plastových hran). O této spolupráci však nebyla sepsána žádná dohoda a ani jedna ze stran nevlastnila žádné pozemky k uskutečnění projektu. To vzbuzuje pochybnosti o pravdivosti tvrzení stěžovatelky. Nadto upisovateli dluhopisů byly fyzické osoby. Stěžovatelka tak nevysvětlila smysluplnost transakce pro výkon její ekonomické činnosti. V době rozhodnutí o emisi dluhopisů již bylo zřejmé, že s účinností od 1. 1. 2013 bude platit jiná právní úprava pro zaokrouhlení úrokových výnosů. I to zpochybňuje skutečný úmysl stěžovatelky.

[7] Okolnosti případu jsou podezřelé a nestandardní. Vyvolávají pochybnosti o racionalitě vydaných dluhopisů a o skutečném úmyslu stěžovatelky. Ta však pochybnosti správce daně nevyvrátila. Stěžovatelka neprokázala, že jí emise fakticky přinesla deklarovaných 100 000 000 Kč, a neprokázala ekonomickou opodstatněnost emise. Odkaz stěžovatelky na rozsudek NSS ze dne 25. 3. 2010, čj. 5 Afs 25/2009-98, č. 2070/2010 Sb. NSS, *OKD*, není přílehlavý. Pokud se správní orgány zabývaly hledisky existence dluhopisů, jejich úhrady a ekonomické podstaty, tak se zabývaly naplněním podmínek daňové uznatelnosti uplatněných nákladů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Ty však stěžovatelka nenaplnila.

II. Obsah kasační stížnosti a dalších podání účastníků

[8] **Stěžovatelka** namítá, že správní orgány založily svou pochybnost o existenci dluhopisů na tom, že nebylo možné v daném čase takové množství dluhopisů podepsat. Tu však vyvrátila notářským zápisem. Manželé Škrkoňovi zároveň fyzickou existenci dluhopisů potvrdili. Městský soud označil za nevěrohodné různé časové nároky na podepisování uváděné členy představenstva. Rychlost psaní je však individuální vlastností. Čas na podepisování nebyl nijak hraniční. Členové představenstva uváděli, že se podepisování věnovali přibližně dvě až čtyři hodiny denně. K výměně dluhopisů za hromadné listiny došlo před zahájením daňové kontroly. Stěžovatelka tak neměla žádné důvody se domnívat, že náležitosti dluhopisů budou podrobeny kontrole. Neexistuje souvislost mezi tím, zda dluhopisy jsou fyzicky k dispozici správci daně v průběhu daňové kontroly, a faktickou existencí všech dluhopisů v době emise pět let před zahájením daňové kontroly. Konstrukce správních orgánů je účelová. Stěžovatelka přímými i nepřímými důkazy vyvrátila pochybnosti správce daně ohledně existence dluhopisů.

[9] Manželé Škrkoňovi existenci dluhopisů potvrdili. Hodnocení jejich výpovědi je v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů podle § 8 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Správní orgány i městský soud bagatelizují důkazní sílu jejich výpovědi pouze na základě tvrzeného vztahu svědků k dané věci. Takto paušalizující úvaha je však nepřipustná. Obsah výpovědi svědka je třeba hodnotit, a to i ve vztahu s ostatními provedenými důkazy. Výpověď manželů Škrkoňových není v rozporu s jinými důkazy. Tvrzení, dle kterého byli ovlivněni hrozbou ztráty výhody nezdaněného úrokového příjmu, je chybné. Dluhopisy totiž převedli již v prosinci 2015. Recipročním úpisem dluhopisů u společnosti Techplast se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27.

12. 2023, čj. 2 Afs 200/2021-37, *Josef Škrkoň – Techplast*. Fyzickou existenci dluhopisů nezpochybnil. Je vyloučeno, aby neexistovaly dluhopisy stěžovatelky, pokud existovaly reciproční dluhopisy společnosti Techplast. Městský soud se dostatečně nezabýval námitkou relevance zjištění o neprokázání fyzické existence dluhopisů z hlediska použití daňové uznatelnosti nákladů. Každá vada dluhopisu nemůže mít automaticky za následek daňovou neuznatelnost úroků, které stěžovatelka prokazatelně uhradila. Závěr městského soudu, podle kterého by úroky bylo možné považovat za náklady skutečně vynaložené, pokud by byla prokázána existence dluhopisů, nemá oporu v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Za existenci nákladu je třeba považovat to, že stěžovatelka určitou částku fakticky vynaložila. Je nesporné, že úroky vlastníkům dluhopisů uhradila, a to z titulu emitovaných dluhopisů. Fyzická existence všech dluhopisů k datu emise proto nesouvisí s faktickou úhradou úroků, které uplatnila jako daňově uznatelné náklady.

[10] Jde-li o podpis dluhopisů, městský soud nerozlišuje mezi právním jednáním, kterým stěžovatelka na sebe přebírá závazek, a dluhopisem jako cenným papírem, do kterého je závazek vtělen. Podpis emitenta na dluhopisu plní pouze autentizační funkci. Neuplatní se proto pravidlo čtyř očí dle stanov. Městský soud se nezabýval žalobní argumentací k této otázce. Není nic nevěrohodného na tom, že hromadná listina byla podepsána dvěma členy představenstva, pokud má větší hodnotu než dluhopis. Podpisem jednoho člena představenstva stěžovatelka dostala formálními požadavkům zákona o dluhopisech. Nadto je otázka, zda formální nedostatek jednotlivého dluhopisu může způsobit neuznatelnost uhrazených úroků. Právním následkem vadného plnění totiž je to, že upisovatel má právo na výměnu vadného cenného papíru za bezvadný. Tvrzený nedostatek by proto byl případně zhojen při výměně dluhopisů za hromadné listiny. Stěžovatelka v souladu s emisními podmínkami hradila sjednané úroky. Nelze proto dovodit, že by jí náklad vůbec nevznikl. Obdobně pokud by byla neplatná úvěrová smlouva, nevedla by tato soukromoprávní vada bez dalšího k daňové neuznatelnosti nákladů.

[11] Městský soud se nevyjádřil k investicím vynaloženým v roce 2012 do areálu v Olomouci a do střešních instalací fotovoltaických elektráren a k rezervě pro investice realizované v roce 2013. Nezabýval se ani tím, že si měl žalovaný nejprve ujasnit, zda pro posouzení daňové uznatelnosti nákladu je třeba vycházet ze skutečného užití finančních prostředků, nebo zda je podstatný úmysl v době rozhodování o emisi dluhopisů. Stěžovatelka v žalobě konkrétně vysvětlila, proč její tvrzení nebyla vnitřně rozporná. Městský soud při hodnocení podmínek daňové uznatelnosti nákladů vybočil z podmínek podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Nesprávně hodnotil existenci a domnělou iracionalitu podnikatelských záměrů stěžovatelky a to, že podstatná část příjmů získaných emisí dluhopisů byla použita na úhradu dividendy. Nejvyšší správní soud v rozsudku *Josef Škrkoň – Techplast* shledal podobnou argumentaci nesprávnou. Městský soud přisuzoval význam skutečností, které mohou mít význam pouze z hlediska možného zneužití práva. Pokud je daňově uznatelný účel, pro který byly získané finanční prostředky užity, není třeba prokazovat uznatelnost původně zamýšleného účelu. Závěry rozsudku OKD jsou použitelné i na věc stěžovatelky (rozsudek *Josef Škrkoň – Techplast*). K výplatě dividendy bylo použito 80 000 000 Kč. To samo o sobě představuje důvod pro zrušení rozhodnutí žalovaného. Zvolený dluhový nástroj umožňoval stěžovatelce využít režimu podřízeného dluhu, díky kterému mohla čerpat cizí zdroje bez snížení své bonity

pokračování

pro bankovní sektor. Okolnosti týkající se ekonomické podstaty emise dluhopisů nesouvisují s podmínkami daňové uznatelnosti uhrazených úroků (rozsudek *Josef Škrkoň – Techplast*).

[12] Městský soud stěžovatelce vytýká ekonomickou iracionalitu transakcí, aniž by blíže uvedl, který z kroků byl iracionální a proč. Záměr vyplatit dividendu a záměr, jak naložit s prostředky dividendou získanými, jsou logicky rozdílné. V řízení zároveň zapadl druhý důvod emise dluhopisů, a to financování investic do hmotného majetku. Ty stěžovatelka doložila. Tyto investice nebyly správními orgány zpochybněny. Řetězení finančních investic není protiprávní a nezpochybňuje, že cena dluhopisů byla upisovatelem uhrazena. Nejedná se o okolnost podstatnou pro posouzení podmínek daňové uznatelnosti nákladu. Žalovaný připouští úročený *cashpooling*, avšak popírá daňovou uznatelnost úroků z dluhopisů, které *cashpooling* nahradily. Volba způsobu financování podnikatelské činnosti daňového subjektu spadá do podnikatelského rozhodnutí, do kterého správci daně nepřísluší vstupovat (rozsudek *Josef Škrkoň – Techplast*).

[13] **Žalovaný** ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadený rozsudek je přezkoumatelný. Stěžovatelka nepředložila žádný hodnověrný důkaz, kterým by prokázala faktickou existenci 50 000 ks dluhopisů. Notářský zápis jejich existenci neprokazuje. Tvrzení stěžovatelky, že neměla důvod se domnívat, že náležitosti dluhopisů budou podrobeny kontrole, je účelové. Otázka korunových dluhopisů se stala široce diskutovanou již na počátku roku 2017 před zahájením daňové kontroly. Toho si musela být vědoma. Výpověď manželů Škrkoňových nepovažoval bez dalšího za nevěrohodnou (v tomto ohledu korigoval správce daně). Neprokazuje však, že dluhopisy ke dni 28. 12. 2012 skutečně existovaly. Nejvyšší správní soud se v rozsudku *Josef Škrkoň – Techplast* existencí recipročních dluhopisů společnosti Techplast nezabýval. Nadto jde o dvě samostatná řízení s odlišným skutkovým stavem. Žalovaný ani městský soud nepostavili své závěry na tom, že stěžovatelka zneužila právo. Daňový subjekt musí být schopen vysvětlit ekonomickou opodstatněnost svého počínání. Tvrzení stěžovatelky jsou nepřesvědčivá. Nedoložila, že by k 28. 12. 2012 nebo bezprostředně poté bylo započato s přípravou tvrzeného záměru. Podmínkou daňové účinnosti úrokových nákladů je prokázání jejich přímé vazby na zdanitelné výnosy. Ekonomický smysl nákladů nesmí být pouze předstíraný (rozsudek *OKD*). Ten však stěžovatelka s ohledem na celkový sled všech transakcí neprokázala. Platba 30 000 000 Kč použitá k úhradě dluhopisů Josefem Škrkoněm 20. 12. 2012 byla provedena z financí již jednou použitých na úhradu 50 000 000 Kč za dluhopisy dne 18. 12. 2012. Tyto prostředky byly poté vráceny na účet Josefa Škrkoně přes společnosti FRYMIS, a.s., a BIOELEKTRÁRNA Dětrichov. Stěžovatelka měnila svá tvrzení o využití získaných finančních prostředků. Žalovaný závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

[14] **Stěžovatelka** v doplnění kasační stížnosti poukázala na to, že daňové řízení se společností Techplast již bylo skončeno a že jí byla na základě rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 6. 2024 zaplacená daň vrácena. Žalovaný dal společnosti Techplast téměř ve všech sporných bodech za pravdu. Měl by se proto podle § 8 odst. 2 daňového řádu zachovat stejně i v případě stěžovatelky.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud úvodem podotýká, že v nyní projednávané věci neshledal důvod k přerušení řízení a vyčkání na rozhodnutí rozšířeného senátu o otázkách, které mu byly předloženy usneseními ze dne 29. 8. 2024, čj. 1 Afs 206/2023-90, a ze dne 6. 2. 2024, čj. 1 Afs 208/2023-43. Věc sp. zn. 1 Afs 206/2023 se sice týká přímo stěžovatelky a jí emitovaných dluhopisů v roce 2012 (zdaňovací období 2014 až 2016), avšak předložená otázka se vztahuje k podmínkám doručování podle daňového řádu a způsobu zhojení doručení písemnosti nesprávnému adresátovi. V nyní projednávané věci stěžovatelka nesprávné doručování v daňovém řízení nenamítá. Ve věci sp. zn. 1 Afs 208/2023 pak je sporná otázka, zda úroky z dluhopisů jsou podřaditelné pod pojem „úroky z půjček a úroky z úvěrů“ podle § 24 odst. 2 písm. zi) zákona o daních z příjmů ve znění účinném pro zdaňovací období 2005 až 2013, nebo zda je třeba tyto náklady posuzovat podle § 24 odst. 1 tohoto zákona. Její vyřešení rozšířeným senátem není pro věc stěžovatelky podstatné. Výkladovou nejasnost totiž pro zdaňovací období 2014 a následující odstranil zákonodárce zavedením legislativní zkratky „úvěrový finanční nástroj“ v § 19 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů ve znění účinném od 1. 1. 2014. Tím vyloučil použití § 24 odst. 2 písm. zi) tohoto zákona na úroky z dluhopisů. Použije se proto § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, což se stalo i v nyní projednávané věci.

III.1 Obecná východiska

[17] Věc stěžovatelky se dotýká problematiky tzv. korunových dluhopisů. Pojem korunový dluhopis představuje zažitou zkratku používanou pro označení dluhopisů s nominální hodnotou jedna koruna. Pro korunové dluhopisy v období od 1. 8. 2012 do 31. 12. 2012 platilo, že při aplikaci § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů bylo zdanění úrokového příjmu srážkovou daní v důsledku nulové, jelikož základ daně se stanovil samostatně za jednotlivé cenné papíry, a to i v případě držby cenných papírů stejného druhu od jednoho emitenta. Základ daně se pak zaokrouhlil na celé koruny dolů a daň se následně zaokrouhlila také na celé koruny dolů; výsledná daň po zaokrouhlení činila 0 Kč. To vedlo ke snaze některých daňových subjektů korunové dluhopisy vydat, přestože získání dodatečných finančních prostředků z cizích zdrojů nutně nepotřebovali pro zajištění financování svého podnikání, aby členové statutárních či dozorčích orgánů získali v budoucích letech výnosy nezatížené daní (např. rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2022, čj. 4 Afs 376/2021-60, *KOH-I-NOOR HARDTMUTH*, bod 31).

[18] S účinností od 1. 1. 2013 došlo zákonem č. 192/2012 Sb. ke změně § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, která měla za následek, že vlastnictví korunových dluhopisů již nebylo natolik výhodné, jelikož nedocházelo k zaokrouhlování základu daně dolů na celé koruny a celková částka daně se již nepočítala z jednotlivých cenných papírů. Zákon č. 192/2012 Sb. však obsahoval přechodné ustanovení (čl. IV bod 2), dle kterého se na dluhopisy emitované do 31. 12. 2012 použilo zaokrouhlování srážkové daně dle zákona o daních z příjmů účinného do 31. 12. 2012. Výnosy z dluhopisů emitovaných před účinností zákona č. 192/2012 Sb. tedy nadále spadaly do výhodnějšího režimu zdanění.

pokračování

[19] V případě dluhopisů stěžovatelky se nejedná o typické korunové dluhopisy, neboť jmenovitá hodnota jednoho dluhopisu byla 2 000 Kč. Ovšem jejich týdenní výnosové období způsobilo, že vzhledem k výše uvedeným pravidlům byla výsledná daň rovná nule. Předmětem sporu pak je otázka, zda stěžovatelka prokázala, že úroky z jí emitovaných dluhopisů představují náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů.

[20] Podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů platí, že *výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy. Ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze uplatnit výdaje, které již byly v předchozích zdaňovacích obdobích ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatněny. Pokud poplatník účtuje v souladu se zvláštním právním předpisem některé účetní operace kompenzovaně, posuzují se náklady, jejichž uznatelnost je limitována výší příjmů s nimi souvisejících, obdobně jako by byly účtovány odděleně náklady a výnosy.*

[21] Podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů tak lze za náklad snižující základ daně uznat takový náklad, který poplatník 1) skutečně vynaložil, 2) v souvislosti s dosažením, zajištěním a zdanitelných příjmů, 3) v daném zdaňovacím období a 4) o němž tak stanoví zákon. Daňový subjekt si tak nemůže odečíst jakékoliv náklady, ale pouze ty, které splňují zákonem stanovené podmínky. Účelem je daňově zohlednit jen takové náklady, bez jejichž vynaložení by daňový subjekt vůbec nezískal (či ani neměl možnost získat, případně udržet si) zdanitelné příjmy. Jde tedy o náklady, které přinejmenším potenciálně souvisí s příjmy (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 13. 2. 2024, čj. 8 Afs 296/2020-133, č. 4581/2024 Sb. NSS, ARNOŠT, bod 31).

[22] Důkazní břemeno ohledně výše daňově odpočitatelných nákladů nenese správce daně, ale podle § 92 odst. 3 daňového řádu ve spojení s § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů spočívá na daňovém subjektu. Daňový subjekt, který náklad zanesl do účetnictví a následně daňového přiznání, je povinen v případě pochybností prokázat, že jej skutečně vynaložil, a to tím způsobem, jakým deklaroval na příslušném účetním dokladu (bod 33 usnesení ARNOŠT a rozsudky NSS ze dne 12. 4. 2006, čj. 5 Afs 40/2005-72, ze dne 31. 5. 2007, čj. 9 Afs 30/2007-73, a ze dne 6. 12. 2007, čj. 1 Afs 80/2007-60). Po daňovém subjektu však nelze požadovat prokázání tvrzených skutečností s absolutní jistotou. Naopak postačí prokázat dostatečnou míru pravděpodobnosti. Ta bude zpravidla naplněna, pokud bude možné z provedených důkazů učinit daný závěr bez vážných pochybností (rozsudek NSS ze dne 16. 1. 2020, čj. 8 Afs 23/2018-37, č. 3976/2020 Sb. NSS, bod 39).

[23] Správní orgány a městský soud dospěly k závěru, že stěžovatelka své důkazní břemeno neunesla. Neprokázala podle nich totiž 1) faktickou existenci 50 000 ks listinných dluhopisů splňujících zákonné náležitosti k datu jejich vydání, 2) získání deklarovaných 100 000 000 Kč z jejich emise a 3) naplnění ekonomické podstaty emise dluhopisů.

III.2 Existence dluhopisů

[24] Stěžovatelka namítá, že existenci dluhopisů k datu emise 28. 12. 2012 prokázala, a to jak přímými, tak i nepřímými důkazy. Otázka existence dluhopisů nesouvisí s faktickou

úhradou úroků a jejich uplatnění jako daňově uznatelného nákladu podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Tím se městský soud dostatečně nezabýval.

[25] Nejvyšší správní soud se s ohledem na obsah kasační námitky předně zabýval tím, zda je napadený rozsudek městského soudu v této části přezkoumatelný. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu je vadou, ke které je Nejvyšší správní soud povinen přihlížet i bez námítky (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Vlastní přezkum rozhodnutí soudu je totiž možný pouze za předpokladu, že napadené rozhodnutí splňuje kritéria přezkoumatelnosti. Tedy, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí (rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 18. 10. 2005, čj. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, nebo ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS).

[26] Městský soud v bodě 119 uvedl obecné podmínky, za kterých lze přiznat daňově účinný náklad podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, přičemž první podmínkou podle něj je, aby náklad byl skutečně vynaložen. V bodě 125 napadeného rozsudku dále uvedl, že pro naplnění této podmínky v nyní projednávané věci je třeba, aby stěžovatelka prokázala existenci dluhopisů a získání finančních prostředků od jejich upisovatelů. Z uvedeného tak vyplývá, že se městský soud zabýval vztahem existence dluhopisů a daňové uznatelnosti úroků jako nákladů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Faktická existence dluhopisů k datu jejich emise je totiž podle městského soudu nezbytnou podmínkou pro to, aby úroky z nich mohla stěžovatelka uplatnit jako daňově účinný náklad. Tato úvaha je přezkoumatelná, přičemž Nejvyšší správní soud s ní z níže uvedených důvodů souhlasí.

[27] Podle § 2 odst. 1 zákona o dluhopisech platilo, že *dluhopis je zastupitelný cenný papír, vydaný podle českého práva, s nímž je spojeno právo na splacení určité dlužné částky jeho emitentem a popřípadě i další práva plynoucí ze zákona nebo z emisních podmínek dluhopisu (dále jen „emisní podmínky“).*

[28] Dluhopis představuje dluhový cenný papír, který má konstitutivní povahu. To znamená, že vydání dluhopisu je předpokladem vzniku práva majitele dluhopisu vůči emitentovi na splacení určité dlužné částky (KOTÁSEK, Josef a kol. *Právo cenných papírů*. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-515-2. s. 49). Bez vydání dluhopisu tak majitel dluhopisu nemůže požadovat po emitentovi zaplacení úroku za poskytnutou jistinu a její vrácení ke stanovenému datu z titulu vlastnictví dluhopisu. Prokázání existence dluhopisu, tj. jeho vydání, je tedy základním předpokladem pro to, aby si daňový subjekt jako emitent mohl úroky vyplacené majitelům dluhopisů uplatnit jako daňově účinný náklad podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Neprokáže-li jejich existenci, pak nebude postaveno najisto, že vyplacené finanční prostředky mají skutečnou souvislost s emisí dluhopisů. Daňový subjekt proto musí prokázat, že vyplacené finanční prostředky představují úrok plynoucí z dluhopisů, které emitoval. Tedy musí prokázat, že úroky skutečně vynaložil právě z důvodu emise dluhopisů (bod [21] výše). Prokázání existence dluhopisů tak je *conditio sine qua non* (podmínka, bez které nelze) pro uplatnění vyplacených úroků z nich jako nákladu podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. To však nevylučuje, aby daňový subjekt případně prokázal, že deklarovaný náklad v podobě vyplaceného úroku musel být

pokračování

fakticky vynaložen, byť z jiného důvodu, než je původně tvrzená emise dluhopisů (bod 44 usnesení *ARNOŠT*). V nyní projednávané věci však stěžovatelka uplatňuje vyplacené úroky jako daňově účinné náklady podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů právě z titulu emise dluhopisů, přičemž tvrdí, že ty v době jejich emise fakticky existovaly. Nejvyšší správní soud se proto dále zabýval tím, zda stěžovatelka existenci dluhopisů k datu jejich emise prokázala.

[29] Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení této otázky.

[30] Stěžovatelka v průběhu doměřovacího řízení o dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2014 až 2016 (důkazní prostředky učinil správce daně s ohledem na totožnou emisi dluhopisů součástí spisu i pro nyní přezkoumávaná zdaňovací období roku 2017 až 2019) předložila tyto důkazy: i) dohodu o poskytování právních služeb při emisi dluhopisů se společností PricewaterhouseCoopers Legal s.r.o. ze dne 12. 11. 2012; ii) plán kroků pro emisi neveřejných listinných dluhopisů ze dne 13. 11. 2012; iii) usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2012, čj. 2 Nc 6133/2012-8, o jmenování znalce za účelem stanovení rozsahu výše úrokové míry obvyklé v obchodním styku ve vztahu k emisi neveřejných dluhopisů; iv) rozhodnutí jediného akcionáře stěžovatelky (společnost FRYMIS) ze dne 17. 12. 2012 o vydání dluhopisů v předpokládané celkové jmenovité hodnotě 100 000 000 Kč; v) emisní podmínky dluhopisů; vi) rozhodnutí dozorcí rady stěžovatelky o schválení vydání dluhopisů a emisních podmínek ze dne 17. 12. 2012; vii) znalecký posudek č. 67/2012 ze dne 17. 12. 2012 ve věci určení výše kupónové platby v relativním vyjádření pro připravovanou emisi neveřejných dluhopisů; viii) vzorový nevyplněný arch dluhopisů; ix) smlouvy o úpisu dluhopisů ze dne 18. 12. 2012; x) protokoly o předání listinných dluhopisů emitentem upisovatelům ze dne 28. 12. 2012; xi) výpisy z účtu stěžovatelky o úhradě dluhopisů ze strany upisovatelů; xii) seznam vlastníků dluhopisů (Kamil Halata, Libor Toman, Josef Škrkoň, Jiřina Škrkoňová); xiii) způsob výpočtu úroků; xiv) přehled vyplacených úroků za roky 2014 až 2016; xv) oznámení o změně vlastníka dluhopisů ze dne 22. 12. 2015; xvi) smlouvy o úplatném převodu cenných papírů ze dne 22. 12. 2015; xvii) dohody o započtení ze dne 22. 1. 2016 xviii) žádosti Kamila Halaty a Libora Tomana o vydání hromadných listin ze dne 20. 6. 2017; xix) výzvu k výměně dluhopisů za hromadné listiny ze dne 26. 6. 2017; xx) hromadné listiny nahrazující dluhopisy vydané dne 4. 7. 2017; xxi) protokol o výměně dluhopisů za hromadné listiny ze dne 4. 7. 2017; xxii) protokol o likvidaci listinných dluhopisů ze dne 4. 7. 2017; xxiii) notářský zápis č. NZ 449/2018 o osvědčení jiného skutkového děje (doba podpisu 1 000 vzorových dluhopisů Kamilem Halatou).

[31] Jako svědci byli vyslechnuti Josef Škrkoň a Jiřina Škrkoňová. Ti shodně vypověděli, že dne 18. 12. 2012 upsali oba 20 000 ks dluhopisů, které fyzicky převzali 28. 12. 2012 v České Třebové. Dne 22. 12. 2015 je prodali Liboru Tomanovi a Kamilu Halatovi. Existenci dluhopisů výslovně potvrdili. Z protokolu o ústním jednání ze dne 12. 4. 2018 vyplývá, že 20 000 ks dluhopisů měl podepsat Libor Toman, 20 000 ks dluhopisů Kamil Halata a 10 000 ks dluhopisů Kamil Rossi (členové představenstva stěžovatelky). Každý z nich se měl podepisování věnovat okolo čtyř dnů přes vánoční svátky. Ve správním spise je dále založen úřední záznam o přehledu úhrad úroků z dluhopisů za roky 2017 až 2019.

[32] Z odůvodnění dodatečných platebních výměrů vyplývá, že správce daně dospěl k závěru, že stěžovatelka existenci dluhopisů neprokázala. Písemnosti uvedené v bodě [30] výše totiž neprokazují, že dluhopisy existovaly v listinné podobě splňující veškeré náležitosti podle § 5 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „zákon o cenných papírech“). Změna místa předání dluhopisů nebyla oznámena v souladu s emisními podmínkami. To zpochybňuje vydání dluhopisů k tvrzenému datu. Stěžovatelka nebyla povinna listinné dluhopisy skartovat při jejich výměně za hromadné listiny. Pokud nebyla prokázána faktická existence původně emitovaných dluhopisů, nemohou jejich existenci prokázat ani hromadné listiny je nahrazující. Časové nároky členů představenstva stěžovatelky na podepisování se rozcházejí, což působí nevěrohodně. Kamil Halata měl zvládnout 2 500 podpisů za hodinu. To není reálné. Notářský zápis neprokazuje existenci dluhopisů k 28. 12. 2012. Výpověď manželů Škrkoňových je ovlivněna tím, že jim hrozila ztráta dlouhodobé výhody ve formě úroků osvobozených od daně. Pochybnosti vzbuzuje i to, že k výměně dluhopisů za hromadné listiny a jejich skartaci došlo až v okamžiku, kdy již probíhala daňová kontrola u společnosti Techplast. Žalovaný se ztotožnil se závěry správce daně. K prokázání existence listinných dluhopisů stěžovatelka předložila pouze nepřímé důkazy. Jejich důkazní síla je však s ohledem na datum jejich zpracování nízká. Výměna listinných dluhopisů za hromadné listiny a jejich skartace v roce zahájení daňové kontroly svědčí o účelovosti jednání stěžovatelky, které mělo zastřít faktickou neexistenci listinných dluhopisů. Tyto závěry následně potvrdil i městský soud (blíže viz rekapitulaci v bodech [4] výše). Správní orgány korigoval pouze ve vztahu k možnosti změny místa úpisu a předání dluhopisů (bod [5] výše; Nejvyšší správní soud se touto otázkou blíže nezabýval, neboť již není předmětem sporu).

[33] Nejvyšší správní soud se správními orgány a s městským soudem nesouhlasí. Středobodem jejich úvah bylo to, že stěžovatelka ve skutečnosti listinné dluhopisy nikdy nevydala, neboť je fyzicky nepředložila, a že jejich nahrazení hromadnými listinami představovalo účelové jednání. Toto východisko však je značně zjednodušující a ignoruje stěžovatelkou předložené důkazy.

[34] Jak vyplývá z bodu [30] výše, stěžovatelka v průběhu daňového řízení o dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2014 až 2016 doložila desítky písemností týkajících se dluhopisů. Tyto písemnosti zachycují 1) přípravnou fázi, ve které stěžovatelka pojala záměr dluhopisy emitovat, činila kroky k uskutečnění tohoto záměru a uzavřela smlouvy o úpisu dluhopisů [důkazy i) až ix)]; 2) realizační fázi, ve které došlo k úhradě dluhopisů ze strany upisovatelů, přičemž jsou důkazy o předání listinných dluhopisů a došlo k vyplácení úroků upisovatelům [důkazy x) až xiv)], vyplácení úroků ve zdaňovacím období 2017 až 2019 vyplývá z úředního záznamu o přehledu úhrad úroků uvedeném v bodě [31] výše]; a 3) změnovou fázi, ve které mělo dojít ke změně vlastníků části dluhopisů, k vydání hromadných listin nahrazujících listinné dluhopisy a k jejich likvidaci [důkazy xv) až xxii)]. Stěžovatelka tak chronologicky doložila jednotlivé kroky, které v souvislosti s emisí dluhopisů učinila. Z jednání stěžovatelky a upisovatelů dluhopisů zároveň vyplývá, že vždy jednali tak, jako kdyby listinné dluhopisy opravdu existovaly. Upisovatelé za dluhopisy uhradili příslušnou částku a stěžovatelka jim následně vyplácela úroky z nich plynoucí. Nic proto nenasvědčuje tomu, že by stěžovatelka činila kroky vedoucí k emisi dluhopisů pouze na oko, aniž by neměla záměr listinné dluhopisy skutečně

pokračování

vydat k 28. 12. 2012. Závěr správních orgánů a městského soudu, že důkazní síla těchto důkazů je nízká, proto není správný. Naopak se jedná o stěžejní důkazy, z nichž lze na existenci dluhopisů k datu jejich emise usuzovat.

[35] Zároveň je třeba vzít v potaz, že šlo o neveřejnou emisi dluhopisů, na které se jako upisovatelé zúčastnili pouze Kamil Halata a Libor Toman (členové představenstva stěžovatelky) spolu s Josefem Škrkoněm a Jiřinou Škrkoňovou. Ti všichni faktickou existenci dluhopisů k datu emise a jejich převzetí potvrdili. Přestože mohou mít zájem na tom, aby existence dluhopisů byla prokázána, jak poukázaly správní orgány a městský soud (zejména jde-li o výpověď manželů Škrkoňových, byť tento zájem by byl u nich odůvodněn pouze do konce roku 2015, jak podotýká stěžovatelka), nelze jejich tvrzení bez dalšího ignorovat. Jejich zájmem totiž logicky bylo i to, aby listinné dluhopisy byly vydány a aby je fyzicky drželi. Nelze totiž opomíjet, že za ně zaplatili nemalé finanční částky (Josef Škrkoň a Jiřina Škrkoňová každý 40 000 000 Kč a Kamil Halata a Libor Toman každý 10 000 000 Kč). Byť osoby zúčastněné na emisi dluhopisů byly různě vzájemně provázány a zavázány (Kamil Halata a Libor Toman byli členové představenstva stěžovatelky a zároveň všichni upisovatelé současně upsali i reciproční dluhopisy společnosti Techplast), tak stále existovalo určité riziko, že stěžovatelka své závazky nebude plnit, došlo-li by k zpretrhání těchto vztahů. Pokud by proto nebyly listinné dluhopisy fakticky vydány, pak by se upisovatelé nedomohli plnění na stěžovatelce z titulu jejich vlastnictví. To by zjevně bylo v rozporu s jejich zájmem.

[36] Nejvyšší správní soud souhlasí se správními orgány, že podepsání 50 000 ks dluhopisů během vánočních svátků třemi členy představenstva (k otázce podpisu na dluhopisech viz část III.3 níže) působí nestandardně. Městský soud však přisvědčil stěžovatelce, že notářský zápis dokazuje, že Kamil Halata byl schopen během čtyř dnů podepsat 20 000 ks listinných dluhopisů. Ten přitom měl zvládnout v průměru nejvíce podpisů za hodinu ze všech členů představenstva. Není proto vyloučeno, že členové představenstva stěžovatelky opravdu 50 000 ks listinných dluhopisů podepsali během vánočních svátků, jak uvedli při ústním jednání, a že tedy dluhopisy mohly být 28. 12. 2012 předány jejich upisovatelům. Notářský zápis tak sice přímo neprokazuje existenci listinných dluhopisů, avšak snižuje pochybnosti o tom, zda mohly být dluhopisy skutečně emitovány k 28. 12. 2012.

[37] Pochybnosti v nyní projednávané věci tak vzbuzuje zejména likvidace listinných dluhopisů k 4. 7. 2017 poté, co byly nahrazeny hromadnými listinami. Nejvyšší správní soud souhlasí se správcem daně, že vydání hromadných listin a likvidace listinných dluhopisů působí účelově, pokud se tak stalo za okolností, které stěžovatelka nespornuje. Je jistě zvláštní, že k nahrazení listinných dluhopisů hromadnými listinami došlo až poté, co u společnosti, jež emitovala reciproční dluhopisy (které upsali rovněž Kamil Halata a Libor Toman, tj. členové představenstva stěžovatelky), byla zahájena daňová kontrola. Ani tato skutečnost však existenci listinných dluhopisů k datu jejich emise nevylučuje. Nelze totiž ztrácet ze zřetele, že předmětem dokazování v nyní projednávané věci nebyla existence plnění typu stavebních prací či pořízení stroje nebo materiálu. Byla jím existence dluhopisů jako cenných papírů, které mají specifickou zákonnou úpravu. Dluhopisy je obecně možné podle § 524 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nahradit hromadnou listinou, aniž by bylo třeba původní listinné dluhopisy zachovávat. Hromadná listina je

totiž sama o sobě cenným papírem, který jednotlivé dluhopisy nahrazuje. Stěžovatelce proto nic nebránilo v tom, aby listinné dluhopisy nahradila hromadnými listinami a následně je zlikvidovala. Závazek inkorporovaný do listinných dluhopisů totiž byl nově spojen s hromadnými listinami. Jednání stěžovatelky tak sice působí do jisté míry podezřele, avšak není v rozporu s ostatními důkazy (body [30] a [31] výše), ze kterých lze na existenci listinných dluhopisů k datu jejich emise usuzovat. Pochybnosti správních orgánů (bod [32] výše) nejsou natolik silné, aby existenci listinných dluhopisů vyloučily.

[38] Nejvyšší správní soud tak s ohledem na výše uvedené souhlasí se stěžovatelkou, že existenci listinných dluhopisů k datu jejich emise 28. 12. 2012 prokázala, a to bez vážných pochybností (bod [22] výše).

III.3 Podpisy na dluhopisech

[39] Existence dluhopisů v listinné podobě k datu jejich emise však ještě neznamená, že byly řádně vydány. Podle správních orgánů měly být s ohledem na statuty stěžovatelky podepsány dvěma členy představenstva. Podepsány však byly pouze jedním. Nesplňují tak náležitosti stanovené zákonem. Nedošlo proto k jejich vydání podle § 5 odst. 1 zákona o cenných papírech. Městský soud souhlasil se správními orgány, že dluhopisy měly být podepsány dvěma členy představenstva (bod [5] výše).

[40] Stěžovatelka namítá, že se městský soud nevypořádal s její žalobní argumentací k této otázce. Tato námitka je důvodná.

[41] Stěžovatelka v bodech 73 až 81 žaloby namítla, že dluhopisy jako cenné papíry nelze ztotožňovat s úvěrovými smlouvami. Otázka jednání za právnickou osobu se týká platnosti právního úkonu. Podle § 191 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, platilo, že za představenstvo jedná navenek jménem společnosti každý člen představenstva, nevyplývá-li ze stanov něco jiného. Podle argumentace v žalobě tak jde o zákonem preferovaný způsob jednání. Podle stanov stěžovatelky za představenstvo jedná navenek jejím jménem každý člen představenstva samostatně. V případě poskytování či převzetí úvěrů a půjček jednají navenek jejím jménem vždy dva členové představenstva společně. Poskytování a převzetí úvěrů a půjček se však podle stěžovatelky týká pouze smluv uzavíraných podle § 497 obchodního zákoníku. Opačný extenzivní výklad by byl proti smyslu zákonné úpravy jednání za společnost a narušoval by právní jistotu obchodních partnerů a stěžovatelky. Žalovaný ohledně podobnosti úvěru a dluhopisu argumentuje ekonomicky, nikoliv právně. Právní hledisko je však prvořadé. Podstatné je to, co je doslovně napsáno v obchodním rejstříku. Vždy musí platit výklad ve prospěch právní jistoty třetí strany. V opačném případě by byl právní úkon neplatný. Podle § 574 občanského zákoníku platí, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné. Toto východisko se vztahuje i na právní úkony učiněné před účinností občanského zákoníku. Rovněž Nejvyšší soud ve stanovisku ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. Tpjn 301/2003, dospěl k závěru, že pod úvěrovou smlouvu podle § 250b zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nelze pořadit jiné právní instituty. Žalovaný směřuje právní jednání zakládající vztah podobný úvěru, jímž je smlouva o úpisu, a cenný papír, ve kterém je inkorporováno vzniklé právo. Dluhopis představuje cenný papír, nikoliv právní jednání. Kontrola tvorby vůle právnické osoby je v případě emise dluhopisů zajištěna jinými prostředky. Není proto

pokračování

v souladu s účelem stanov trvat na tom, aby i dluhopis byl podepsán dvěma členy představenstva.

[42] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelkou, že se městský soud s žalobní argumentací rekapitulovanou v bodě [41] výše řádně nezabýval. Městský soud se v bodech 102 až 106 napadeného rozsudku (blíže viz shrnutí v bodě [5] výše) zaměřil pouze na obecný výklad pojmů úvěru a dluhopisu. Na jeho základě dospěl následně k závěru, že dluhopisy měly být podepsány dvěma členy představenstva stěžovatelky, neboť je lze podřadit pod pojem úvěru. Úvahy městského soudu však dostatečně nereagují na podstatu žalobní argumentace stěžovatelky. Ta poukázala na to, že otázka způsobu podpisu dluhopisů se odvíjí od výkladu jejích stanov. Ty je třeba podle ní vykládat restriktivně. Jednak § 191 odst. 1 obchodního zákoníku preferuje samostatné jednání každého člena představenstva akciové společnosti, jednak je třeba údaj o způsobu jednání obsažený v obchodním rejstříku vykládat doslovně tak, aby nebyla narušena právní jistota třetích osob. Podstata žalobní námitky tak mířila na to, jak způsob jednání za stěžovatelku obsažený ve stanovách a zapsaný v obchodním rejstříku vykládat ze soukromoprávního pohledu. Stěžovatelka zároveň namítla, že je nutné rozlišovat mezi smlouvou o úpisu a dluhopisem jako cenným papírem, který nepředstavuje právní jednání. Těmito otázkami se však městský soud vůbec nezabýval. Zatížil proto napadený rozsudek v této části vadou nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Je tak namístě jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[43] Nejvyšší správní soud se proto nyní nemohl pro předčasnost věcně zabývat tím, zda dluhopisy měly být podepsány jedním či dvěma členy představenstva stěžovatelky. Je na městském soudu, aby se touto otázkou zabýval přezkoumatelným způsobem jako první. Předně musí s ohledem na žalobní argumentaci vyjasnit, zda vydání cenného papíru představuje právní jednání. Dospěje-li k závěru, že ano, pak je třeba, aby se zabýval tím, jak soukromoprávně vykládat způsob jednání za stěžovatelku zapsaný v obchodním rejstříku. Stěžovatelka totiž namítá, že je třeba zvolit výklad ve prospěch třetích osob.

[44] Dospěje-li městský soud k závěru, že dluhopisy měly být podepsány dvěma členy představenstva, pak je třeba, aby rovněž uvedl, jaký vliv má tato skutečnost na jejich vydání. Z napadeného rozsudku totiž nevyplývá, jaký konkrétní důsledek městský soud z této skutečnosti dovozuje. To je však pro věc klíčové. Podle správních orgánů totiž stěžovatelka nemohla uplatnit úroky vyplacené z dluhopisů jako daňově účinné náklady podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, pokud nebyly řádně vydány podle § 5 odst. 1 zákona o cenných papírech.

III.4 Úhrada dluhopisů a jejich ekonomická podstata

[45] Nejvyšší správní soud shledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným i v části týkající se úhrady dluhopisů a jejich ekonomické podstaty (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[46] Jde-li o otázku úhrady dluhopisů, stěžovatelka v bodech 82 až 95 žaloby namítla, že peněžení prostředky z dluhopisů obdržela a použila ke svému podnikání. Popsala, že účet u Československé obchodní banky byl zapojen do tzv. *cashpoolingu* s dceřinou společností DŘEVO TRUST, a.s. Před započítáním převodů peněžních prostředků za

dluhopisy byl stav na účtu stěžovatelky záporný, a to – 6 901 897,51 Kč. Po ukončení převodu byl stav kladný, a to 13 120 419,49 Kč. Rozdíl ve prospěch účtu stěžovatelky tak činil 20 022 317 Kč. To odpovídá tomu, že obdržela 100 000 000 Kč za dluhopisy a odešlo 80 000 000 Kč na dividendy (rozdíl 22 317 Kč vznikl z běžných provozních plateb). Stěžovatelka tak získala deklarovaných 100 000 000 Kč. Stěžovatelka a společnost Techplast neměly v prosinci 2012 na svých účtech dostatek prostředků k provedení jednotlivých úhrad za dluhopisy a výplatu dividend. Byly proto použity různé právní tituly k jednotlivým platbám. Ty však byly provedeny. Výsledkem celé operace bylo podle stěžovatelky zaplacení celé kupní ceny za emitované dluhopisy, vyplacení dividendy a navýšení prostředků na účtu stěžovatelky o 20 000 000 Kč. To, že platby byly provedeny na úhradu konkrétních existujících závazků, nemůže vést k závěru, že stěžovatelka neobdržela peněžní prostředky za emitované dluhopisy. Emise dluhopisů společností BIOEKTRÁRNA Dětrichov nemá žádnou souvislost se stěžovatelkou. Propojení finančních toků se týkalo Libora Tomana a Josefa Škrkoně. Stěžovatelka nic nezakrývala a faktický stav doložila. Dotčené finanční toky nejsou protizákonné.

[47] Městský soud k výše uvedené žalobní argumentaci odcitoval v bodě 108 a 109 napadeného rozsudku rekapitulaci finančních toků uvedenou žalovaným na str. 11 a 12 vyjádření k žalobě. K tomu v bodě 110 napadeného rozsudku pouze uvedl, že se ztotožňuje s žalovaným, že tvrzení stěžovatelky jsou natolik nepřesvědčivá, že nelze dospět k jinému závěru, než že došlo k cílenému řetězení finančních investic do dluhopisů více subjektů. Stěžovatelka závěry žalovaného podle městského soudu konkrétně nezpochybnila. Nejvyšší správní soud shledal tento závěr nepřezkoumatelným. Městský soud nijak neodůvodňuje, proč jsou tvrzení stěžovatelky nepřesvědčivá, jestliže ta v žalobě konkrétně uvedla, proč a na základě jakých důvodů peněžení prostředky z emise dluhopisů obdržela. Městský soud se nijak nevěnuje stěžovatelkou tvrzenému *cashpoolingu*, zápornému stavu účtu ve výši 6 901 897,51 Kč, výplatě dividendy ve výši 80 000 000 Kč a přebytku na účtu ve výši 13 120 419,49 Kč, přestože tyto skutečnosti mají prokazovat, že 100 000 000 Kč za dluhopisy obdržela. Městský soud ani netvrdí, proč stěžovatelka ve skutečnosti peněžní prostředky za dluhopisy neobdržela v důsledku řetězení finančních investic do dluhopisů více subjektů. To je však podstatné, pokud stěžovatelka namítá, že důvodem složitých finančních toků byla existence vzájemných závazků mezi zapojenými subjekty, a pokud i z přehledu finančních toků citovaného městským soudem vyplývá, že Libor Toman, Kamil Halata a manželé Škrkoňovi platby za dluhopisy fakticky provedli. Napadený rozsudek tak je v této části nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů rozhodnutí.

[48] K ekonomické podstatě emise dluhopisů pak stěžovatelka v bodech 96 až 114 žaloby namítla, že pro uznatelnost úroků jako nákladů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů není podstatné, zda se změnilo účelové určení příjmů z emitovaných dluhopisů. Podstatné je, že se jednalo o náklady vynaložené za účelem dosažení, zajištění či udržení zdanitelných příjmů. Stěžovatelka prokázala, jak s přijatými prostředky z dluhopisů skutečně naložila. Konkrétně je podle ní použila a) na výplatu dividend, b) na investice realizované v roce 2012 (areál Olomouc a střešní instalace fotovoltaických elektráren) a c) na tvorbu rezervy na investice v roce 2013. Od počátku daňového řízení se však s ohledem na reciproční dluhopisy netajila tím, že celý případ byl součástí širšího projektu výroby nábytkových hran se společností Techplast, který byl hlavním důvodem emise dluhopisů. Tvrdí proto, že její tvrzení jsou konzistentní. Získané prostředky byly pouze fakticky

pokračování

použity na jiný účel, avšak k podnikatelské činnosti stěžovatelky, ze které jí vznikaly výnosy, které byly zdanitelným příjmem.

[49] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelkou, že se městský soud nezabýval žalobní námitkou, podle které je pro uznatelnost úroků jako nákladů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů podstatné pouze to, že peněžní prostředky získané emisí dluhopisů byly fakticky použity v rámci podnikatelské činnosti stěžovatelky. Městský soud se totiž v bodě 112 napadeného rozsudku zaměřil pouze na to, zda tvrzení stěžovatelky o účelu využití získaných prostředků jsou věrohodná. Nezabýval se však již tím, zda pro účely § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů není postačující, že stěžovatelka tvrdí, jak ve skutečnosti získané prostředky použila. To je však podstatné. Pokud by totiž byla námitka stěžovatelky důvodná, pak by případné rozpory v jejích tvrzeních nebyly podstatné. Rozhodné by bylo pouze to, zda stěžovatelka skutečné použití získaných prostředků z emise dluhopisů (tj. výplatu dividend, investice v roce 2012 a tvorbu rezervy na investice v roce 2013) prokázala. Napadený rozsudek je proto nepřezkoumatelný i v této části.

[50] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek je z výše uvedených důvodů nepřezkoumatelný i v části týkající se úhrady dluhopisů a jejich ekonomické podstaty. Nejvyšší správní soud se proto nemohl v tuto chvíli pro předčasnost zabývat věcně kasační argumentací stěžovatelky, ve které argumentuje, proč jí měly být vyplacené úroky z dluhopisů uznány jako náklady podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Nadto je třeba, aby městský soud v prvé řadě posoudil otázku podpisu na dluhopisech a zda případně byly dluhopisy řádně vydány (body [43] a [44] výše). Dospěl-li by k závěru, že ano, pak je teprve namístě zabývat se žalobními námitkami týkajícími se úhrady dluhopisů a jejich ekonomické podstaty. Nejvyšší správní soud však pro úplnost podotýká, že daňovou uznatelností úroků z recipročních dluhopisů společnosti Techplast jako nákladů podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmu se již zabýval v rozsudku *Josef Škrkoň – Techplast*. Městský soud proto případně v dalším řízení zváží, nakolik jsou závěry tohoto rozsudku použitelné i na věc stěžovatelky.

[51] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že nemohl zohlednit rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 6. 2024, čj. 19696/24/5200-11434-711926, ve věci společnosti Techplast (bod [14] výše). Podle § 109 odst. 5 s. ř. s. totiž nelze při posouzení kasační stížnosti přihlížet ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[52] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Zrušil proto napadený rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku zejména v bodech [43], [44] a [50] výše (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[53] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 větou první s. ř. s. městský soud v novém rozhodnutí.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 28. listopadu 2024

Petr Mikeš
předseda senátu